

KIRJA-ARVOSTELUJA

Polyphony. The Bulletin of the Multicultural History Society of Ontario. Finns in Ontario. Fall 1981. Vol. 3 No. 2.

Kanadan etnisiin ryhmiin kohdistuva tutkimus on viime aikoina tuntuvasti vilkastunut. Siirtolaisia ja heidän historiaansa kohtaan tunnetun kiinnostuksen voimistumiseen on yhteydessä Multicultural History Society of Ontarion perustaminen syksyllä 1976. Tämän seuran pyrkimyksenä on edistää Ontarion etnisten ryhmien historian tutkimusta. Sen toiminta jakautuu useille aloille: aineiston keruuseen ja arkistointiin, tutkimukseen, konferenssien järjestämiseen ja julkaisu-toimintaan.

Suomalaisen siirtolaistutkimuksen kannalta on erittäin ilahduttavaa se huomio, jota Multicultural History Society of Ontario on omistanut kanadansuomalaisille. Seuran arkistoon on kerätty huomattava kokoelma suomalaista arkistoaineistoa. Marraskuussa 1979 järjestettiin laaja Finn Forum -konferenssi, jonka teemana oli suomalaisten siirtolaisten historia. Syksyllä 1981 ilmestyi seuran aikakausjulkaisu Polyphony poikkeuksellisen laajana. Ontarion suomalaisille omistettuna teemanumerona.

Polyphonyn syysnumero on kanadansuomalaisen historiantutkijan Varpu Lindström-Bestin taidokkaasti toimittama Kirjoittajista useimmat ovat suomalaisia syntyperää, mutta joukossa on myös kanadalaisia sosiaalishistorioitsijoita. Eri kirjoittajat tarkastelevat kanadansuomalaisten historian kannalta kiintoisia aiheita, ja useimmat kirjoitukset niveltävät hyvin toisiinsa. Aiheiden päällekkäisyys joka toisinaan häirtää tamäntyyppisiä kokoomateoksia, on vältetty onnistuneesti. Kirjoitukset on jaoteltu suurempiin ryhmiin "Social History of Finns in Ontario", "Culture and Politics in Finnish Canada" ja "National Finnish Organizations in Canada". Rajanveto näiden historian osa-alueiden välillä on kuitenkin yhtä vaikeaa kanadansuomalaisten historiassa kuin historiassa yleensäkin, joten ryhmittely ei ehkä olisi ollut tarpeellinen.

Polyphonyn johdantokirjoituksessa Varpu Lindström-Best tarkastelee Kanadan siirtolaisviranomaisien asiakirjojen valossa siirtolaisuuspolitiikan muutosten vaikutusta suomalaisiin. Maantieteilijä Oiva Saarisen aiheena on suomalaisen siirtolaisuuden määrällinen vaihtelu ja suomalaisten sijoittuminen Kanadaan. Suomalaisessa Kanadan-siirtolaisuudessa

on ollut kolme huippukautta, vuosisatoin vaihteesta ensimmäisen maailmansodan alkuun, 1920-luku ja 1950-luku. Ontario on ollut ja on edelleen kanadansuomalaisten ydinaluetta. V. 1971 n. 59 000 kanadansuomalaisesta 38 000 asui Ontariossa.

Varsinkin ennen toista maailmansotaa sijoittui suuri osa suomalaismiehistä Kanadassa metsä- tai kaivos-työhön. Näillä aloilla toimineet suomalaiset ovat Ian Radforthin ja Allen Seagerin tarkastelun kohteina. Radforth on suomalaisia metsätyöläisiä tutkiessaan nojautunut suuressa määrin haastatteluihin, ja hänen antamansa kuva elinolosuhteista ja työolosuhteista metsätyömailla on elava. Keski- ja Pohjois-Ontarion ekspansioivinen kaivosteollisuus tarjosi vuosisatoin vaihteesta alkaen työtä tuhansille siirtolaisille, myös suomalaisille. Seager käsittelee artikkelissaan Ontarion kaivostyöväen hitaasti edennyttä ammatillista järjestäytymistä. Joan Sangster tarkastelee Ontarion suomalaisten naisten asemaa 1890-1930. Suomalainen siirtolaisuus oli miesvoittoista. Useat työssäkäyvistä kanadansuomalaisista naisista olivat palvelijattaria. Tässä ammatissa toimien suomalaisnainen tottui kanadalaiseen elämäntyyliin, ei ehkä helposti, mutta helpommin kuin hänen sisarensa, joka oli syrjäisen hormosteadin emäntä.

Vaikka Polyphonyn varsinaisena aiheena ovat Ontarion suomalaiset, mukaan on otettu myös J. Donald Wilsonin kirjoitus Brittiläisen Kolumbian suomalaisista, jossa kirjoittaja totuttuun tapaansa kasittelee lähinnä Matti Kurikan ja Soimulan vaihteita. Varpu Lindström-Best tarkastelee kiintoisassa artikkelissaan kakikirjoitettuja "nyrkkilehtiä", joita on laadittu useiden suomalaisten yhdistysten piirissä. Usein "nyrkkilehdet" olivat sisällöltään hyvinkin monipuolisia; niiden merkitys oli siirtolaisille, paitsi viihteellinen, myös kasvatuksellinen. Siirtolaisten omaa teatteritoimintaa, joka ehkä oli kanadansuomalaisen kulttuurielämän suosituin osa-alue, muistelee Polyphonyn harrastajanäyttelijä Eino Tarvainen. Aktiivisimmin suomalaiset nautelmäseurat toimivat 1920- ja 1930-luvuilla. Muistelmaluontoinen on myös Jules Päiviön kirjoitus kanadansuomalaisten osallistumisesta Espanjan sisällissotaan. Päiviö itse oli yksi niistä noin 180 kanadansuomalaisesta, jotka lähtivät vapaaehtoisina Espanjan sisällissotaan.

Kanadansuomalaisten sosialistien toiminta on 1910-luvulta lähtien herättänyt huomiota oman etnisen

ryhmän ulkopuolellakin. Edward Laine korostaa kirjoituksessaan Canadian Suomalaisen Järjestön roolia nimenomaan kulttuurijärjestönä, joka muun muassa kustansi lehtiä ja ylläpiti näytelmaseuroja, kuoroja ja urheiluseuroja. Tämä järjestö on hyvin usein leimattu kapea-alaisesti radikaaliksi poliittiseksi järjestöksi.

Markku Suokonautio, Montrealin suomalaisen luterilaisen seurakunnan pastori, on tutkinut sitä murrosvaihetta, jonka kanadansuomalaiset Suomi-Synodin suuntauksen luterilaiset seurakunnat kävivät läpi 1930-luvun alussa. Tuolloinhan Suomi-Synodi luovutti Canadian seurakuntansa United Lutheran Church of American haituun pääasiassa taloudellisten vaikeuksiensa vuoksi.

Kanadansuomalainen yhteisö oli 1920- ja 1930-luvuilla poliittisten erimielisyyksien repimä. Eissosialistisen leirin toimintaa on tarkasteltu kirjallisuudessa tähän mennessä hyvin vähän. Varpu Lindström-Best tarkastelee Polyphonyssa eissosialististen eli kansallismielisten järjestötoimintaa, joka sai alkunsa 1920-luvun puolivälin jälkeen. V. 1931 muodostettiin paikallisten kansallisseurain

keskusjärjestö, joka kuitenkin jäi Canadian Suomalaisista Järjestöä huomattavasti heikommaksi organisaatioksi.

Toisen maailmansodan jälkeen kanadansuomalainen yhteisö on muuttunut Siirtolaisuus Suomesta viikastui; vanhan siirtolaispolven poliittiset kiistat jäivät taka-alalle. Syntyi myös lukuisia uusia yhdistyksiä. Mauri Jalava luo yleiskatsauksen viime vuosikymmenten kanadansuomalaiseen yhdistystoimintaan, joka nykyään on hyvin monipuolista.

Ulkoasultaan Polyphonyn numero Ontarion suomalaisista on tyylikas ja huolella viimeistelty. Toimittaja on nähnyt paljon vaivaa suunnitelllessaan sen kuvitusta, ja valitut kuvat - valokuvat, piirrokset ja dokumentit - tukevat, elävöittävät ja havainnollistavat kirjoituksissa käsiteltyjä aiheita erinomaisesti. Kaiken kaikkiaan Polyphonyn suomalaisnumero on sisältöltään monipuolisena tervetullut lisa tähän asti hyvin niukkaan kanadansuomalaisten historiaa koskevaan kirjallisuuteen.

Arja Pili